

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор
З науково-методичної та навчальної роботи

" " " "

О.Б. Жильцов
2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**3.2.6 ВВПІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СПІВПРАЦІ З
РОДИНАМИ ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ**

напрямок підготовки 6.010101 "Дошкільна освіта"
Педагогічний інститут

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02150554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2979
(підпис) [Signature]
« » 2016 р.

Київ – 2016 рік

Основи психолого-педагогічної співпраці з родинами та консультування: роб. навч. прог. [для студентів напряму підготовки 6.010101 "Дошкільна освіта"] / уклад. Л.В.Куземко, І.М. Новик. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016.

Розробник:

Куземко Леся Валентинівна, канд. педагог. наук, старший викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка;
Новик Ірина Михайлівна, викладач кафедри педагогіки та психології Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма перезатверджена на засіданні кафедри педагогіки та психології

Протокол № 2 від 7 вересня 2016 року

Завідувач кафедри педагогіки та психології

Іванюк Г.І.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

Машовець М.А.

© КУ імені Бориса Грінченка, 2016 рік

© Педагогічний інститут, 2016 рік

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів - 3	012 дошкільна освіта І-й освітній рівень (бакалаврський)	Денна форма навчання
Модулів - 2		За вибором вищого навчального закладу
Змістових модулів - 2		Рік підготовки:
Загальна кількість годин - 108 год.		4-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних:		Семестр:
1 семестр – 4 год.		7-й
		Лекції 16 год.
	Семінарські 12 год.	
	Самостійна робота 40 год.	
	Модульний контроль 4 год.	
	Семестровий контроль 36 год.	
	Вид контролю Іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Основи психолого-педагогічної співпраці з родинами та консультування» – формування у студентів напряму підготовки 6.010101 “Дошкільна освіта” ОКР “бакалавр” професійної компетентності щодо організації і проведення психолого-педагогічного консультування родин з питань виховання дітей дошкільного віку.

Завдання дисципліни:

- 1) ознайомлення з особливостями виховного впливу сім’ї на особистість та сучасними проблемами родинного виховання;
- 2) формування готовності майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до співпраці з родинами вихованців;
- 3) ознайомлення студентів з професійними вимогами, що висуваються перед вихователем як консультантом;
- 4) оволодіння студентами основними методами, прийомами і техніками психолого-педагогічного консультування батьків дітей дошкільного віку;
- 5) виховання у майбутніх вихователів культури взаємодії з родинами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- законодавчі документи щодо захисту та підтримки сімей, прав та обов’язків батьків і дітей;
- цілі і завдання, українські традиції родинного виховання;
- особливості виховного впливу родини на особистість;
- закономірності становлення і функціонування інституту сім’ї в Україні;
- особливості виховання в різних типах сімей;
- основні принципи, правила, цілі і завдання консультування родин;
- динаміку і структуру консультативного процесу: етапи і стадії;
- особливості консультування: групового і сімейного.

Зміст навчальної дисципліни спрямований на формування у майбутніх вихователів дітей дошкільного віку **загальної компетентності** складниками якої є: *соціальна* (усвідомлення власної освітньої траєкторії та вміння її проектувати, здатність і готовність самостійно здобувати знання та застосовувати їх у професійній діяльності), *інформаційна* (здатність та готовність використовувати здобуту інформацію у навчальній, дослідницькій та майбутній професійній діяльності), *комунікативна* (здатність і готовність до письмової й усної комунікації державною мовою у психолого-педагогічній співпраці з родинами та на наданні консультування, до навчальної взаємодії в парі, групі, колективі), *самоосвітня* (аналізувати, критично осмислювати здобуту інформацію, знаходити власні рішення з актуальних педагогічних і життєвих проблем) та **професійної компетентності**, а саме: *освітньої* (виявлення продуктивних ідей педагогіки минулого, що можуть бути адаптовані в сучасний освітній процес ДНЗ і у співпраці з батьками; створення оптимальних умов для особистісного розвитку дитини), *дидактичної* (здатність і готовність аналізувати нормативні, програмно-методичні матеріали), *рефлексивна* (готовність до прогнозування результатів педагогічної діяльності та творення власного педагогічного досвіду).

Дана дисципліна передбачає **міждисциплінарні зв’язки** з психолого-педагогічними дисциплінами «Психологія сім’ї», «Актуальні проблеми виховання в сучасній сім’ї», «Теорія та методика співпраці з родинами» спрямована на ознайомлення студентів з теоретичними основами та сучасними тенденціями розвитку педагогічної науки стосовно проблем сімейного виховання та взаємодії дошкільних навчальних закладів з родинами.

3. Програма навчальної дисципліни ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. РОДИНА І СУСПІЛЬСТВО

Тема 1. Сучасна сім'я в контексті соціокультурних реалій

Мета і значення навчальної дисципліни. Родина як первинний інститут соціалізації особистості. Нормативні документи у сфері сімейних відносин. Шлюб і сім'я в Україні. Традиції сімейного виховання в українських родинах як педагогічна система. Функції сім'ї. Характеристика сучасних сімей, їх типи та структура.

Тема 2. Виховний потенціал родини

Особливості впливу родини на дитину. Компоненти виховного потенціалу родини. Значення батьківського впливу на розвиток особистості. Типи батьківської турботи про дитину. Батьківський авторитет.

Тема 3. Зміст і провідні напрями родинного виховання

Провідні напрями родинного виховання. Завдання і зміст родинного виховання (фізичне, інтелектуальне, моральне, трудове, художньо-естетичне, екологічне, статеве). Забезпечення життєздатності особистості. Засоби і методи родинного виховання. Педагогічна співпраця педагогів і батьків у збагаченні родинного виховання.

Тема 4. Актуальні проблеми виховання дітей в сучасних сім'ях

Актуальні проблеми сімейного виховання. Тенденції розвитку сучасної сім'ї в Україні. Виховання дітей в різних за структурою сім'ях. Підходи до розв'язання проблем сім'ї.

МОДУЛЬ 2. ЗМІСТ І ПРОВІДНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГО ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Тема 5. Психолого-педагогічні вимоги до консультування

Динаміка і структура консультативного процесу: етапи і стадії консультування. Загальна характеристика динаміки консультативного процесу. Бесіда як основний метод роботи педагога-консультанта. Особистість педагога-консультанта. Роль і місце консультанта в ситуації консультування. Вплив особистості і цінностей педагога-консультанта на його професійну діяльність. Вимоги до особистості вихователя як консультанта.

Тема 6. Батьківсько-дитячі стосунки: особливості і технології консультування

Сутність культури взаємин батьків і дітей. Міжособистісні взаємини, варіанти взаємин. Типи взаємодії батьків і дітей. Конфлікти між батьками і дітьми, їх причини.

Психолого-педагогічне консультування з проблем міжособистісних взаємин у родині.

Тема 7. Психолого-педагогічне консультування з проблем виховання дітей у різних за структурою сім'ях

Виховання дітей в благополучних і неблагополучних сім'ях. Соціальний і емоційний розвиток єдиної дитини в сім'ї. Багатодітні сім'ї, їх вплив на особистість дитини. Виховання дитини в неповній сім'ї. Особливості сімейного виховання дітей у позашлюбній сім'ї. Особливості виховання дітей в осиротілій сім'ї. Фостерні (прийомні) сім'ї. Психолого-педагогічне консультування з проблем виховання дітей у різних за структурою сім'ях.

Тема 8. Психолого-педагогічне консультування батьків з проблем родинного виховання

Найбільш типові помилки батьків у вихованні дітей: надмірний контроль; жорстокість; фізичне та емоційне насилля; гіперопіка в сім'ї та її причини; відсутність єдиних вимог до дитини; формальний характер спілкування з нею; всюдозволеність у діях та вчинках дитини; безконтрольність з боку батьків за поведінкою та навчанням дитини тощо.

Психолого-педагогічне консультування батьків з проблем родинного виховання.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі						усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.	МКР		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. РОДИНА І СУСПІЛЬСТВО													
Тема 1. Сучасна сім'я в контексті соціокультурних реалій	4	2				4		6					14
Тема 2. Виховний потенціал родини	10	2	2			6		8					12
Тема 3. Зміст і провідні напрями родинного виховання	6	2				4		10	2				12
Тема 4. Актуальні проблеми родинного виховання дітей дошкільного віку	10	2	2			4		10	2				12
Модульний контроль	2						2						
Разом за змістовим модулем 1	32	8	4			18	2	34	4				50
Змістовий модуль 2. ЗМІСТ І ПРОВІДНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ													
Тема 5. Психолого-педагогічні вимоги до консультування	12	2	2			6		10	2				12
Тема 6. Батьківсько-дитячі стосунки: особливості і технології консультування	8	2	2			4		10		2			12
Тема 7. Психолого-педагогічне консультування з проблем виховання дітей у різних за структурою сім'ях	10	2	2			6		10	2				12
Тема 8. Психолого-педагогічне консультування батьків з проблем родинного виховання	8	2	2			6		8					12
Модульний контроль	2						2						
Разом за змістовим модулем 2	40	8	8			22	2	38	4	2			48
Усього годин	72	16	12			40	4	72	8	2			98
Модуль 2													
МКР	4							-					
Іспит	36					36		36					36
Усього годин	108	16	12			76	4	108	8	2			98

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теорія і практика родинного виховання	2
2	Вплив сім'ї на розвиток особистості дитини	2
3	Консультування з провідних напрямів родинного виховання	2
4	Культура взаємин батьків і дітей	2
5	Консультування батьків з питань організації ігрової діяльності дітей в родині	2
6	Батьки і діти: дефекти спілкування в сім'ї	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1	Сучасна сім'я в контексті соціокультурних реалій Написати листа дитині (за зразком твору В.Сухомлинського «Листи до сина»)	2	5
2	Виховний потенціал родини Охарактеризувати «вертикальні» і «горизонтальні» впливи сім'ї на зростаючу особистість. Які з них, на вашу думку, вагоміші для її становлення?	6	5
3	Зміст і провідні напрями родинного виховання Створити схематичну модель умінь, наявність яких забезпечує життєздатність особистості	4	5
4	Актуальні проблеми родинного виховання дітей дошкільного віку Визначте одну із найактуальніших проблем сучасного родинного виховання дітей дошкільного віку (спираючись на власний досвід під час педагогічних практик у ДНЗ) та окресліть можливі шляхи її вирішення.	4	5
5	Психолого-педагогічні вимоги до консультування Розробити план групової консультації для батьків з однієї актуальної, на ваш погляд, проблеми родинного виховання.	6	5
6	Батьківсько-дитячі стосунки: особливості і технології консультування Розробити сімейний кодекс культури взаємин батьків і дітей (девіз, заповіді).	4	5
7	Психолого-педагогічне консультування з проблем виховання дітей у різних за структурою сім'ях Дібрати і описати спільні ігри дітей дошкільного віку та батьків.	6	5
8	Психолого-педагогічне консультування батьків з проблем родинного виховання Скласти поради батькам: «Якщо хочете виховати дитину правильно, робіть ТАК...», «Якщо хочете виховати дитину не правильно, робіть ТАК...».	4	5
	Разом	36	40

7. Методи навчання

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція), семінари, пояснення, розповідь, бесіда, дискусія.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація за допомогою мультимедійної дошки.

• *Практичні*: вправ, моделювання ситуацій, вирішення проблемних завдань.

2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації**: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) **За ступенем самостійності мислення**: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) **За ступенем керування навчальною діяльністю**: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) **Методи стимулювання інтересу до навчання**: навчальні дискусії; пізнавальні ігри; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Тестовий контроль, модульні контрольні роботи, графічні роботи, ІНДЗ, самооцінка і самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									Макс. балів	Екз.	Сума
Форми роботи	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				8	40	100
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
Лекції	1	1	1	1	1	1	1	1			
Семінарські заняття	10+1		10+1		10+1	10+1	10+1	10+1	66		
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	40		
МКР	25				25				50		
ВСЬОГО – 164 б. РК-2,7									164		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Значення оцінки	Оцінка за шкалою університету	За національною шкалою
A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками	90 – 100 балів	відмінно
B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	82 – 89 балів	добре
C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	75 – 81 балів	
D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	69 – 74 балів	задовільно
E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	60 – 68 балів	

FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	35 – 59 балів	незадовільно
F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	1– 34 балів	

10. Методичне забезпечення

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ мультимедійні презентації;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

11. Рекомендована література

Базова

1. Ковбас Б. Родинна педагогіка: у 3-х т. Том III // Основи родинного виховання: навчально-методичний посібник / Богдан Ковбас, Володимир Костів. – Івано-Франківськ, 2006. – 288с.
2. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості (в дошкільному дитинстві): Навч.посіб.для вищ.навч.закладів. / О.Л. Кононко. – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
3. Психологія сім'ї: навч.посібн. [/ Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А.та ін.); за заг.ред. В.М.Поліщука. – 2-ге вид., доп. – Суми: Університетська книга, 2009. – 282 с.
4. Сухарева Л.С. Піклуємось разом. Робота з батьками дошкільників / Л.С.Сухарева. – 2-ге вид. – Х.: Вид.група «Основа», 2008. – 126 с.
5. Куземко, Леся Валентинівна та Новик, Ірина Михайлівна (2014) Основи психолого-педагогічної співпраці з родинами та консультування - робоча навчальна програма [Навчально-методичні матеріали]. –Електронний ресурс: режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/7198/1/L_Kuzemko_I_Novik_OPPSRK_DO_4_2014.pdf

Допоміжна

1. Макаренко А.С. Книга для батьків / А.С. Макаренко. – К.: «Радянська школа», 1978. – 327 с
2. Максимова Н. Ю. Сімейне консультування : навч. посіб. / Н. Ю. Максимова ; Міжрегіон. акад. упр. персоналом (МАУП). – К. : Персонал, 2011. – 303 с.*
3. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка / В.О. Сухомлинський. – К. «Радянська школа», 1978. – 263с.
4. Турченко О. Ф. Основи ефективного консультування / О. Ф. Турченко. – Донецьк : Юго-Восток, 2007.– 46 с.*
5. Чаплак Я. В. Основи психологічного консультування : навч.-метод. посіб. / Я. В. Чаплак, О.М.Чернописький ; за наук. ред. В. М. Радчук ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2011. – 247 с.*
6. Чуб Н.В. Ігри упродовж дня. Вправи для розвитку пам'яті, уваги, мислення, уяви дитини / Н.В.Чуб. – Х.: Вид. група «Основа», 2007. – 96 с. – Електронний ресурс: режим доступу: http://static.klasnaccinka.com.ua/uploads/editor/2636/98123/sitepage_148/files/igri_vprodovj_dnya.pdf
7. Куземко, Леся Валентинівна (2010) *Сутність індивідуального підходу у вихованні дітей дошкільного віку* Імідж сучасного педагога (розвиток системи дошкільної освіти) : науково-практичний освітньо-популярний часопис (6-7) – Електронний ресурс: режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/2809/1/L_Kuzemko_ISP%28RSDO%29_NPOPH_6-7%28105-106%29_2010.pdf
8. Новик І.М. Діагностування обдарованості учнів молодшого шкільного віку / І. М. Новик// Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка [Текст]. Вип.125 / Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М.О. – Чернігів : ЧНПУ, 2015. – С. 339 – 342. – Електронний ресурс: режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/10126/1/I_Novyk_DOYMSHV_VCNPY_125_2015.pdf

*

книга знаходиться у фонді Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

IV. Навчально-методична карта дисципліни

„Основи психолого-педагогічної співпраці з родинами та консультування» (рік підготовки – 4 курс, семестр – 7)

Разом: 108 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., ІНДЗ – 4 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота - 36 год.,

Екзамен

Модулі	Змістовий модуль І				Змістовий модуль ІІ			
Назва модуля	РОДИНА І СУСПІЛЬСТВО				ЗМІСТ І ПРОВІДНІ НАПРЯМИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ			
Кількість балів за модуль	71 бал				93 бали			
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми лекцій	Сучасна сім'я в контексті соціокультурних реалій	Виховний потенціал родини	Зміст і провідні напрями родинного виховання	Актуальні проблеми родинного виховання дітей дошкільного віку	Психолого-педагогічні вимоги до консультування	Батьківсько-дитячі стосунки: особливості і технології консультування	Психолого-педагогічне консультування з проблем виховання дітей у різних за структурою сім'ях	Психолого-педагогічне консультування батьків з проблем родинного виховання
	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
Теми семінарських занять	Теорія і практика родинного виховання		Вплив сім'ї на розвиток особистості дитини		Консультування з провідних напрямів родинного виховання	Культура взаємин батьків і дітей	Консультування батьків з питань організації ігрової діяльності дітей в родині	Батьки і діти: дефекти спілкування в сім'ї
	10+1 бал		10+1 бал		10+1 бал	10+1 бал	10+1 бал	10+1 бал
Самостійна робота	20 балів				20 балів			
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 б.				Модульна контрольна робота 2 25 б.			
Підсумковий контроль	Іспит							

$$K = 164: 60 = 2,7$$